

Dotační tituly v oblasti životního prostředí

Ekonomika životního prostředí a
technické infrastruktury

Mgr. Maciej Molak

Cíl dotaci do ŽP:

- ŽP = veřejný statek (nedělitelný, nelze vyloučit jednotlivce z užívání)
- Veřejné zdroje
- Veřejné zdraví
- Veřejný zájem
- Ochrana vs. využití zdrojů
- Udržitelný rozvoj
- Ochrana krajiny

Typy fondů s ohledem na zdroj financování (investiční a neinvestiční):

- Národní veřejné rozpočty (např. SFŽP, MMR)
- Evropské unie – na úrovni členských států (např. OP Životní prostředí, IROP)
- Evropské unie – komunitární programy (např. Program LIFE)
- Evropské unie – speciální tematické finanční mechanismy (např. Úhelná platforma, Fond pro spravedlivou transformaci, European Green Deal atd.)
- Evropská investiční banka (velké infrastrukturní projekty)
- nadnárodní a celosvětové např. OECD, Interreg Central Europe (projekty výzkum a rozvoj, strategie atd.)

Typy finančních mechanismů:

- Nevratné dotace
- Bezúročné/ nízkoúročné půjčky
- Kapitálové účelové fondy pro investice do ŽP
- PPP – Private Public Partnership
- Investiční záruky
- Kombinování zdrojů financování („blending“) – např. EIB + EFRR, inovační finanční nástroj (v ČR např. pro OP ŽP).
- Financování pomoci střednědobých a dlouhodobých dluhopisů (národní a evropská úroveň)

Přehled dotačních titulů s ohledem na zaměření:

- Ochrana zdrojů, přírody a krajiny
- Šetrný a udržitelné využívání zdrojů
- Předcházení klimatickým změnám
- Odstraňování a zmírnění následků klimatických změn
- Energetická transformace
- Environmentální vzdělávání
- Strategie a nadnárodní spolupráce
- Věda a výzkum

Teorie změny – základ projektového managementu

- Jaký problém projekt řeší?
- Jaké jsou příčiny problému?
- Co je cílem projektu?
- Jaká změna/y je/ jsou v důsledku projektu očekávána/y?
- Jaké aktivity v projektu budou realizovány?
- Cílová skupina projektu?
- Jak bude zajištěna udržitelnost projektu?

Fondy v oblasti ŽP dle typu příjemců podpory:

- Soukromé domácnosti (např. ekologická topeniště, dešťovka)
- Soukromé firmy ve výrobě (např. dotace na filtry v boji proti znečištění ovzduší)
- NGO – např. environmentální vzdělávání, strategie
- Státní firmy a instituce
- Agentury ochrany přírody a instituce, která mají na starosti správu krajiny (např. povodně, lesy)

Výběr projektů s ohledem na aspekty ŽP

- Horizontální kritéria v oblasti ŽP – pozitivní, neutrální, mírně negativní vliv na ŽP
- Kompenzační opatření a jejich náklady – příklad: nasazení nových stromů místo pokácených u výstavby silnice, biokoridory atd.
- Výkonnostní rámec – environmentální ukazatele a jejich kvantifikace
- Vyhodnocení SEA a EIA u klíčových investic a grantových/dotačních schémat
- Přeshraniční screening – posouzení dopadu investice na ŽP v sousedním státě (např. dopad do stavu podzemních vod, ovzduší atd.). **ŽP nezná hranic!!!**

Národní dotační tituly v ČR - příklad

Státní fond životního prostředí ČR poskytuje potřebné finance pro zkvalitňování životního prostředí v České republice, a to prostřednictvím několika dotačních titulů a výhodných půjček*.

Národní program Životní prostředí

- Prioritní oblast 1: Voda
- Prioritní oblast 2: Ovzduší
- Prioritní oblast 3: Odpady, staré zátěže, environmentální rizika
- Prioritní oblast 4: Příroda a krajina
- Prioritní oblast 5: Životní prostředí ve městech a obcích
- Prioritní oblast 6: Environmentální prevence
- Prioritní oblast 7: Inovativní a demonstrační projekty

Příspěvky mohou čerpat jak veřejnoprávní a soukromoprávní právnické osoby, tak fyzické osoby na velmi širokou škálu projektů.

K nejčastěji podporovaným aktivitám patří odstraňování nelegálních skladů odpadů, starých ekozátěží a nepotřebných hydrogeologických vrtů, snižování zápachu a emisí těžkých kovů, zavádění nízkoemisních zón, podpora čisté mobility a alternativních způsobů dopravy.

* <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/>

Nová zelená úsporám

financován z prodeje emisních povolenek (European Union Allowance)

Podporuje snižování energetické náročnosti obytných budov (komplexní nebo dílčí zateplení), výstavbu domů s velmi nízkou energetickou náročností, environmentálně šetrné způsoby vytápění a instalaci obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Hlavním cílem programu je zlepšit stav životního prostředí snížením produkce emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů (především emisí CO₂). Přispívá k úspoře energie v konečné spotřebě a stimulaci ekonomiky ČR spolu s dalšími sociálními přínosy, kterými jsou například zvýšení kvality bydlení občanů, zlepšení vzhledu měst a obcí, nastartování dlouhodobých progresivních trendů.

- Renovace rodinných a bytových domů (zateplení fasády, střechy, stropů, výměna oken a dveří)
- Stavbu rodinných a bytových domů v tzv. pasivním standardu (pasivní domy)
- Solární termické a fotovoltaické systémy
- Zelené střechy, venkovní stínicí technika
- Využívání tepla z odpadní vody
- Rekuperace – systém řízeného větrání se zpětným získáváním tepla (ZZT)
- Výměnu zdrojů tepla za tepelná čerpadla, kotle na biomasu...
- Na příspěvek dosáhnete i v případě, pokud plánujete jen menší energetické úpravy domu (například výměnu oken či dveří, či částečné zateplení).

Evropská unie - příklady ESIF zahrnující opatření v oblasti ŽP

- Evropský fond pro regionální rozvoj
- Fond soudržnosti
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- Evropský námořní a rybářský fond

Mimo ESIF

- Fond solidarity Evropské unie - velké přírodní katastrofy

Operační program Životní prostředí 2014-20

finanční prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti

- Celkový rozpočet pro ČR - 2,75 mld. €
- **Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní** (1.1 – Snižit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod, 1.2 – Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství, 1.3 – Zajistit povodňovou ochranu intravilánu, 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření)
- **Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech** (snižování emisí, systém sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší a souvisejících meteorologických aspektů)
- **Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika** (3.1 – Prevence vzniku odpadů, 3.2 – Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů, 3.3 – Rekultivace staré skládky, 3.4 – Dokončit inventarizaci a odstranit staré ekologické zátěže, 3.5 – Snižit environmentální zátěž, (4.1 – Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území, 4.2 – Posílit biodiverzitu, 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny, 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech)
- **Ochrana a péče o přírodu a krajinu Energetické úspory** (5.1 – Snižit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie, 5.2 – Dosáhnout vysokého energetického standardu nových veřejných budov, 5.3 – Snižit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí)

LIFE – komunitární program

Jeho záměrem je podpora implementace a integrace environmentálních a klimatických cílů EU do politik členských států i praxe soukromého sektoru. V letech 2014-2020 je rozdělen na podprogram

- 1. Podprogram Životní prostředí (LIFE Environment)**
- 2. Podprogram Změna klimatu (LIFE Climate Action)**

Rozpočet pro období 2014-2020 – 3,46 mld. €

Institucionální zabezpečení implementace fondů ŽP v ČR

- MŽP – koordinace politik a implementace fondů EU (Řídicí orgán – Managing Authority) a národní programů v oblasti ŽP
- MMR – lokální programy pro obce a místní komunity
- MZ – koordinace zemědělské politiky s dopady do krajiny a ŽP
- NOK – koordinace v rámci implementace Partnerské dohody (členský stát + Evropská komise)
- Agentura ochrany přírody

Výzvy pro nové období 2021+:

Řešení protichůdných zájmů zemědělství a ochrany ŽP

Zlepšení koordinace státních institucí a nedublování aktivit

Lepší koordinace v programování fondů a využití komplementarity finančních nástrojů

Budoucnost 2021+

Tematický cíl – Zelenější Evropa

OPŽP 2021+ v ČR

Operační program Životní prostředí nabídne finanční prostředky i v následujícím programovém období v letech 2021–2027.

V současnosti probíhají přípravy programu na národní úrovni. Česká republika zaměří investice na podporu výroby nízkouhlíkové a čistší energie, na boj s klimatickou změnou a zlepšení udržitelného vodního hospodářství. Za cíl si klade také zlepšení přechodu na oběhové hospodářství.*

Vyjednávání o novém rozpočtovém rámci a programech z ESIF:

- Trialog ohledně Obecného nařízení a specifických nařízení (EP, ER, EK)
- Schválení nařízení (EP)
- Uzavření partnerské dohody s členskými státy (EK)
- Příprava (ČS) a schválení operačních programů (EK)
- Implementace programů (ČS)

* Zdroj: MŽP

Příklady dobré praxe

- **Nová Role: Zateplení budovy - OPŽP**

Celkové způsobilé výdaje	5 066 008 Kč
-----------------------------	--------------

Příspěvek EU	2 026 403 Kč
--------------	--------------

- **Otaslavice: Retenční poldr - OPŽP**

Celkové způsobilé výdaje	6 624 590 Kč
-----------------------------	--------------

Příspěvek EU	5 630 901 Kč
--------------	--------------

Špatná praxe?

Kanál Dunaj – Odra – Labe

Dopad do ŽP?

Nákladnost a efektivita?

Chybějící koordinace v rámci evropských politik?

Dopad do stavu vod v sousedních zemích?

Proveditelnost?

Účelovost?

Udržitelný rozvoj?

Děkuji za pozornost

Mgr. Maciej Molak

319543@econ.muni.cz